

Príspevek k poznání vertebratofauny údolí Bílé Ostravice v Moravskoslezských Beskydech (Česká Republika)

Contribution to the knowledge of vertebrate fauna of the Bílá Ostravice Stream valley in the Moravskoslezské Beskydy Mts (Czech Republic)

Kateřina JANOVÁ¹ & Jana GLOMBOVÁ²

¹Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, CZ-738 01 Frýdek-Místek
e-mail: katerina.janova@muzeumbeskyd.com

²Muzeum Těšínska, Hlavní třída 115/15, CZ-737 01 Český Těšín
e-mail: jana.glombova@muzeumct.cz

Keywords: amphibians, reptiles, birds, mammals, faunistics, Bílá Ostravice river, Moravskoslezské Beskydy Mts

Abstract. Bílá Ostravice Stream – a 9.6 km long watercourse rises at 720 m a. s. l. in the Moravskoslezské Beskydy Mts. It is one of the two stream sources of the Ostravice River which was historically established as border between Moravia and Silesia. Our vertebratological survey was focused on amphibian, reptile and bird diversity along the Bílá Ostravice. Mammals were not systematically studied due to huge taxonomical heterogeneity, they were recorded rather randomly. This study is just a part of botanical-zoological researches of the Ostravice River valley which started at the Bílá Ostravice Stream section in 2014.

Surroundings of the Bílá Ostravice Stream were visited 9 times between April 2014 and March 2015. Presence of all vertebrates was recorded during traversing 3.5 to 7.1 km long transect, up to 200 m far from the riverbed. All suitable habitats for amphibians and reptiles were inspected, just as carcasses on the roads. Night survey was realized too. These systematically obtained data were completed with randomly observed specimens during the whole year. Information about category of occurrence, category of protection by Czech public notice and category of Red List of the Czech Republic were added to all recorded species.

Results: 4 amphibian species, 5 reptile species, 47 bird species and 10 mammal species were recorded along the Bílá Ostravice Stream. Twenty two of all observed species are included in the Red List of the Czech Republic.

ÚVOD

Tento příspěvek pojednává o první části průzkumu vybraných skupin obratlovců v údolí řeky Ostravice, jehož hlavním cílem je poznání druhové diverzity zejména obojživelníků, plazů a ptáků v údolí Bílé Ostravice. Na stejném území je v současnosti dalšími autory prováděn také průzkum entomologický, botanický, bryologický a mykologický. Ostravice tvoří historickou zemskou hranici mezi Moravou a Slezskem a vzniká spojením dvou beskydských toků – Černé Ostravice tekoucí ze severovýchodu a Bílé Ostravice přitékající z jihozápadu. V roce 2014 proběhl úvodní průzkum podél celého toku Bílé Ostravice, v dalším roce na něj bude navázáno úsekem podél Černé Ostravice, následně bude průzkum pokračovat dále po proudu řeky Ostravice.

CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Bystřina Bílá Ostravice se nachází v Moravskoslezských Beskydech, náleží do okresu Frýdek-Místek a je jednou ze dvou zdrojnic řeky Ostravice. Patří do k. ú. Bílá, č. h. p. 2-03-01-001 (LOJKÁSEK et al. 2011). Pramení v nadmořské výšce 720 m poblíž osady Hlavatá na moravsko-slovenském pomezí (MANÍČEK 2014), SSV od vrcholu Vysoká. Povodí Bílé Ostravice náleží k úmoří Baltského moře, pramen se nachází při evropském rozvodí Odra-Dunaj (NIČMANOVÁ 2006), přičemž Ostravice teče do Odry. Délka toku Bílé Ostravice je 9,6 km (VLČEK 1984). Poté se v nadmořské výšce 521 m u obce Staré Hamry stéká s Černou Ostravicí, se kterou vytváří řeku Ostravici (BUČEK et al. 2005). Název Bílá a Černá Ostravice je dán rozdílností geologického podloží, kterým oba toky protékají. Bílá Ostravice protéká jílovitým podložím, které jí za zvýšených vodních stavů dává bílé zakalené zbarvení oproti Černé Ostravicí. Rozdílnost zbarvení se na jejich soutoku projevuje zejména během povodní (MANÍČEK 2014). Bílá Ostravice je šterkonosným tokem s téměř přirozenou strukturou dnových

sedimentů, pouze v dolní části toku je lokálně upravena. Šířka omývané části koryta se pohybuje v rozmezí od 2 do 12 m a hloubka od 0,2 do 1 m (LOJKÁSEK 2010). Odtok z povodí Bílé Ostravice je velmi rozkolísaný. Průměrný průtok u ústí činí 0,64 m³.s⁻¹. Plocha celého povodí je 42,5 km².

Klimaticky se jedná o chladnou oblast CH6 s průměrnými ročními teplotami 5–6°C a ročním úhrnem srážek 1100–1200 mm. Biogeograficky náleží území do Beskydského biogeografického regionu, který je součástí Západokarpatské biogeografické podprovincie (BUČEK et al. 2005). Celý tok Bílé Ostravice se nachází ve faunistickém čtverci 6576 na území Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Beskydy, v Evropsky významné lokalitě Beskydy. Převážná část toku teče severovýchodním směrem podél silnice I/56 v úseku od rozcestí Bílá-Hlavatá přes obec Bílá až po rozcestí Staré Hamry – Černá (obr. 1). Hlavními přítoky Bílé Ostravice jsou potoky Smradlava (pravostranný) a Lučovec (levostranný) (BARTOŠOVÁ et al. 1983). Významnou stavbou na Bílé Ostravici je Bedřichův klauz o kapacitě 2400 m³, jenž byl v roce 2005 zrekonstruován (ŠTĚPÁNEK 2007). Rybí osídlení Bílé Ostravice je následovné: pstruh obecný (*Salmo trutta*), vranka pruhoploutvá (*Cottus poecilopus*), pstruh duhový (*Oncorhynchus mykiss*) a mník jednovousý (*Lota lota*) (LOJKÁSEK 2011). Zkoumané území má charakter lesní krajiny s ostrůvkovitě roztroušenými palouky kolem obydlených osad. Souvisle zastavěné území tvoří pouze obec Bílá. Niva Bílé Ostravice je nesourodá a převládá zde vegetace okolních svahů, kterou tvoří smrkové porosty s lokálně zachovalými květnatými bučinami. Ve spodní části říční nivy se objevují údolní jasanovo-olšové luhy. Travnaté biotopy jsou zastoupeny nejčastěji pcháčovými loukami, horskými a podhorskými smilkovými trávníky (KALNÍKOVÁ 2012).

METODIKA

Zkoumané území bylo navštíveno v 9 termínech: 11.IV.2014, 25.IV.2014, 30.IV.2014, 12.V.2014, 3.VII.2014, 29.VII.2014, 7.VIII.2014 (noční kontrola, 19:00–24:00 hod.), 9.X.2014, 16.III.2015. Mimo tyto termíny byla zaznamenána ještě náhodná pozorování živočichů 4.IX.2014 a 8.V.2015.

Během 9 systematických kontrol byl zejména v ranních a dopoledních hodinách procházen transekt o délce minimálně 3,5 km, maximálně 7,1 km ve vzdálenosti nejvýš 200 m od řeky tak, aby byl prozkoumán celý úsek Bílé Ostravice od pramene k soutoku s Černou Ostravicí. Během pochůzek byli zaznamenáváni obojživelníci, plazi, ptáci, a savci. Přítomnost jedinců byla zjišťována na základě vizuálního pozorování, zvukových projevů a ostatních pobytových znaků živočichů. Evidovány byly rovněž kadávery na silnici I/56, která oblastí prochází.

Jako výchozí byly u sledovaných skupin živočichů (obojživelníci, plazi, ptáci) použity metodiky AOPK (JEŘÁBKOVÁ 2011a; VOJTĚCHOVSKÁ 2009). U plazů byly prohledávány potenciálně vhodné biotopy, pro doplnění byly na vybrané lokalitě instalovány umělé úkryty, zpětně kontrolované. Přítomnost obojživelníků byla kontrolována zejména v nejvhodnějších biotopech, prohledávány byly vody lentické i lotické včetně jejich okolí. Nálezová data ptactva byla sbírána během liniových pochůzek doplněných o noční kontrolu vybraných lokalit. Vzhledem k různorodosti všech skupin savců a jim odpovídajícím metodikám výzkumu nebyla jejich přítomnost na sledovaném území zjišťována systematicky. Zaznamenávání byli pouze na základě náhodných nálezů pobytových znaků, vizuálního pozorování či podle akustických projevů.

Všem zjištěným taxonům (jejich odborné názvy byly použity podle ANDĚRA & GAISLER 2012; FROST 2015; GILL & DONSKER 2015; MORAVEC 2015) byly přiřazeny kategorie výskytu, případně hnízdění (u ptáků), a to vždy nejvyšší zjištěná kategorie u daného druhu během sledovaného období:

Obojživelníci a plazi:

- R** rozmnožování (prokázáno rozmnožování druhu v oblasti, nález snůšek či larválních/juvenilních stádií)
mR možné rozmnožování (zaznamenán adultní jedinec druhu, u kterého je rozmnožování v dané oblasti pravděpodobné)
V výskyt (nález adultního jedince druhu, u kterého je rozmnožování v dané oblasti vysoce nepravděpodobné)

Savci:

- R** rozmnožování (prokázáno rozmnožování druhu v oblasti, zaznamenána mláďata)
mR možné rozmnožování (zaznamenán adultní jedinec druhu, u kterého je rozmnožování v dané oblasti pravděpodobné)
V výskyt (nález adultního jedince druhu, u kterého je rozmnožování v dané oblasti vysoce nepravděpodobné)

Ptáci:

Hnízdní kategorie dle Atlasu hnízdního rozšíření (VERMOUZEK et al. 2014) byly rozšířeny o kategorii „přelet“:

- P přelet
0 nehnízdící druh
A možné hnízdění

- B pravděpodobné hnízdění
- C prokázané hnízdění

Podrobný rozpis kategorií:

- 0 Nehnízdící (druh pozorovaný v hnízdním období, ale s vysokou pravděpodobností jde o migrujícího či nehnízdícího ptáka).
- A1 Druh pozorovaný v době hnízdění ve vhodném hnízdním prostředí.
- A2 Pozorování zpívajícího samce (samců) nebo zaslechnutí hlasových projevů souvisejících s hnízděním v hnízdním období.
- B3 Pár pozorovaný ve vhodném hnízdním prostředí v době hnízdění.
- B4 Stálý okrsek předpokládaný na základě pozorovaného teritoriálního chování (zpěv, zahánění soků apod.) na stejném místě minimálně dvakrát v odstupu jednoho týdne.
- B5 Tok, imponování nebo páření.
- B6 Pozorování ptáků navštěvujících pravděpodobná hnízdiště (např. vlaštovky létající do stáje, kterou nemůžeme zevnitř prohlédnout).
- B7 Vzrušené chování nebo varování starých ptáků nejspíše v blízkosti hnízda či mláďat.
- B8 Přítomnost hnízdní nažiny u chyceného starého ptáka.
- B9 Staří ptáci pozorováni při stavbě hnízda nebo dlabání dutiny.
- C10 Odpoutávání pozornosti od hnízda nebo mláďat nebo předstírání zranění.
- C11 Nález zbytků vaječných skořápek nebo nález použitého hnízda, obydleného či opuštěného v době mapování.
- C12 Nález čerstvě vylétaných mláďat (u krmivých ptáků) nebo mláďat v prachovém opeření (u nekrmivých ptáků).
- C13 Pozorování starých ptáků přilétajících na hnízdiště či opouštějících jej za okolností, které nasvědčují přítomnosti obsazeného hnízda (včetně vysoko umístěných hnízd nebo hnízdních dutin, do nichž není vidět) či pozorování starých ptáků vysezujících snůšky vajec.
- C14 Pozorování starých ptáků přinášejících potravu mláďatům nebo odnášejících trus od hnízda.
- C15 Nález hnízda s vejci.
- C16 Nález hnízda s mláďaty (viděnými nebo slyšenými).

VÝSLEDKY A DISKUSE

Celkem bylo ve studovaném území zaznamenáno 66 druhů obratlovců. Z toho byly 4 druhy obojživelníků, 5 druhů plazů, 47 druhů ptáků a 10 druhů savců (tab. 1).

Komentáře k pozorováním:

OBOJŽIVELNÍCI (AMPHIBIA)

Všechny zjištěné taxony jsou zahrnuty v Červeném seznamu ČR a s výjimkou skokana hnědého jsou také zvláště chráněnými druhy. Nalezen byl jeden juvenilní jedinec čolka horského (*Ichthyosaura alpestris*), u dalších dvou pozorovaných juvenilních čolků z jiné lokality nebyla možná přesná determinace. Biotopově byli všichni jedinci čolků vázáni na zarostlé tůňe a kaluže lesních cest. Nejčastěji zaznamenávaným obojživelníkem vůbec byl skokan hnědý (*Rana temporaria*). Jeho snůšky byly nacházeny již při první kontrole 11.IV.2014 v různých typech vodních biotopů. Velmi často byly snůšky evidovány i v kalužích na zpevněných cestách, ty však rychle vysychaly a snůšky tak byly zničeny. Adultní jedinci byli pozorováni během celého vegetačního období. U následujících dvou druhů žab rozmnožování prokázáno nebylo. Dospělí jedinci kuňky žlutobřiché (*Bombina variegata*) byli vždy nacházeni na lesních cestách s kalužemi kolem střední části toku, u ropuchy obecné (*Bufo bufo*) byly nacházeny pouze kadávery dospělých jedinců na silnici I/56.

V dostupných zdrojích je na území faunistického čtverce 6576 uváděn ještě výskyt mloka skvrnitého (*Salamandra salamandra*), čolka karpatského (*Lissotriton montandoni*) a čolka obecného (*Lissotriton vulgaris*) (ZICHA; ZWACH 2009). V námi sledované části tohoto území nebyly během kontrol zmíněné druhy zaznamenány.

PLAZI (REPTILIA)

Byly zaznamenány všechny taxony, jejichž přítomnost ve sledovaném území byla předpokládána na základě jejich výskytu ve faunistickém čtverci 6576 (MORAVEC 2015; JEŘÁBKOVÁ 2011b). Všechny těchto 5 zjištěných taxonů patří mezi zvláště chráněné druhy stejně jako mezi druhy ohrožené dle Červeného seznamu ČR. Pozorováni byli dospělí i juvenilní jedinci ještěrky obecné (*Lacerta agilis*) i ještěrky živorodé (*Zootoca vivipara*), a to nejčastěji na šterkových náspech a příkopech kolem pozemních komunikací. Slepýš křehký (*Anguis fragilis*) a zmije obecná (*Vipera berus*) byli pozorováni pouze jednou v počtu jednoho dospělého exempláře (slepýš se vyskytoval na okraji lesa v blízkosti toku, zmije byla nalezena uhynulá na silnici I/56 v blízkosti autobusové zastávky Bílá-Zámeček), naopak u užovky obojkové (*Natrix natrix*) byli nalezeni pouze juvenilní jedinci, a to v kaluži na lesní cestě při horní části toku (během noční kontroly) a na silnici I/56 kolem střední části toku (živý jedinec).

PTÁCI (AVES)

Ze 47 zaznamenaných druhů je 6 druhů zvláště chráněných v různém stupni ohrožení dle platné legislativy ČR, 10 taxonů je zahrnuto v Červeném seznamu ČR. Nejhojněji zastoupenou skupinou ptáků Bílé Ostravice byli pěvci – 38 druhů (81 %).

Vrubozobí (Anseriformes): Jediným druhem z této skupiny byla přímo v toku Bílé Ostravice pozorovaná kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), vždy v páru přímo v řečišti.

Brodiví (Ciconiiformes): Mimo volavku popelavou (*Ardea cinerea*) spatřenou v dolním toku Bílé Ostravice byl opakovaně pozorován čáp černý (*Ciconia nigra*) kroužící nad lesy. Tento druh patří k těm, pro které byla vyhlášena Ptačí oblast Beskydy.

Dravci (Accipitiformes): Jediným zaznamenaným dravcem byla káně lesní (*Buteo buteo*). Na jedné z lokalit (u Bedřichova klauzu) byla pozorována opakovaně, hnízdo zde však nebylo nalezeno.

Měkkozobí (Columbiformes): Mimo holuba hřivnáče (*Columba palumbus*) v lesních biotopech byla v okolí obce Bílá pozorována hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*).

Kukačky (Cuculiformes): Během systematických kontrol v roce 2014 nebyla kukačka obecná (*Cuculus canorus*) zaznamenána, byla však slyšena při náhodné pochůzce 8.V.2015 u obce Bílá.

Šplhavci (Piciformes): Pobytové znaky šplhavců (vydlabané dutiny ve stromech, typicky rozklované šišky) byly pozorovány podél celého toku, vizuálně či akusticky však byli zaznamenáni pouze strakapoud velký (*Dendrocopos major*) a datel černý (*Dryocopus martius*), který je jedním z předmětů ochrany v Ptačí oblasti Beskydy.

Pěvci (Passeriformes): Během všech kontrol transektu i doplňujících (náhodných) pozorování bylo evidováno 5 zvláště chráněných druhů dle platné legislativy ČR a 8 taxonů uvedených v Červeném seznamu. Z těchto významných druhů byli nejčastěji pozorováni jiříčka obecná (*Delichon urbicum*) v okolí zástavby obce Bílá a skorec vodní (*Cinclus cinclus*) pohybující se vždy v těsném okolí vodních toků. Krkavec velký (*Corvus corax*), kos horský (*Turdus torquatus*) a sýkora parukářka (*Lophophanes cristatus*) byli zaznamenáni vždy v lesních biotopech, zatímco ůhýk obecný (*Lanius collurio*), lejsek šedý (*Muscicapa striata*) a hýl rudý (*Erythrura erythrura*) preferovali biotopy otevřenější (paseky, mýtiny s bohatým keřovým patrem, zahrady). Zajímavým je pozorování hýla rudého, jehož výskyt v celé republice je velmi roztroušený a v regionu rovněž ojedinělý – výskyt je potvrzen pouze z okolí nedaleké vodní nádrže Šance (D. Křenek in verb.; BIRDS.CZ 2015). Ačkoli hnízdění ve zkoumané oblasti předpokládáme téměř u všech zjištěných druhů ptáků, v námi sledovaném období bylo prokázáno pouze u skorce vodního

a konipase horského (hnízdni kategorie „C“ viz tab. 1), jejichž specifický hnízdni biotop zde tvořily mostní konstrukce přes vodoteče.

ŠŤASTNÝ et al. (2006) uvádějí z let 2001–2003 ve faunistickém čtverci 6576 celkem 94 druhů ptáků. V současnosti (2014–2015) je z téhož čtverce uváděno pozorování 62 druhů ptáků (BIRDS.CZ 2015). Faunistický čtverec zaujímá rozlohu 11,2 x 12 km (VERMOUZEK et al. 2014), tj. 134,4 km². Během našeho průzkumu bylo na podstatně menším území (cca 9,6 x 0,4 km, tj. asi 4 km²) zaznamenáno 47 druhů ptáků.

SAVCI (MAMMALIA)

Přítomnost savců ve sledovaném území nebyla zjišťována systematicky, ale pouze prostřednictvím náhodných pozorování. Z 10 zaznamenaných taxonů jsou tři zařazeny do Červeného seznamu ČR a dva druhy patří ke zvláště chráněným. Exemplář rejsece černého (*Neomys anomalus*) byl nalezen uhynulý na okraji obce Bílá poblíž břehu Bílé Ostravice na vlhkém bezlesém stanovišti s porosty devětsilu. Dříve byl tento druh považován za vzácný, dnes se však vyskytuje na většině území ČR s těžištěm výskytu v pahorkatinách, vrchovinách a podhorských oblastech (ANDĚRA & HORÁČEK 2005). Přítomnost veverky obecné (*Sciurus vulgaris*) byla ve sledovaném území zaznamenána jen zřídka. Zajíc polní (*Lepus europaeus*), zejména jeho trus, byl pozorován podél celého toku. Kuny (*Martes* sp.), jezevec lesní (*Meles meles*), liška obecná (*Vulpes vulpes*), vydra říční (*Lutra lutra*) a prase divoké (*Sus scrofa*) byli zaznamenáni pouze na základě přítomnosti pobytových znaků. Trus a otisky stop vydry říční byly nacházeny ve střední části toku Bílé Ostravice. Nejčastější byly pobytové znaky srnce obecného (*Capreolus capreolus*) a jelena lesního (*Cervus elaphus*). Rozmnožování lze předpokládat u všech zjištěných druhů savců, prokázáno však bylo pouze u jelena lesního na základě pozorování laně s kolouchem.

Tab. 1: Přehled zjištěných druhů. Kromě jednotlivých pozorování a kategorie výskytu jsou data rozšířena o stupeň ochrany jednotlivých druhů dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. (ČESKO 1992) a dle Červeného seznamu ČR (PLESNÍK et al. 2003). Vysvětlivky: KO – kriticky ohrožený, SO – silně ohrožený, O – ohrožený, NE – nevyhodnocený, LC – málo dotčený, NT – téměř ohrožený, VU – zranitelný, EN – ohrožený

Tab. 1: Observed species, categories of recorded occurrence, categories of protection by public notice n. 395/1992 (ČESKO 1992) and Red List of the Czech Republic (PLESNÍK et al. 2003). KO – critically threatened, SO – severely threatened, O – threatened, NE – not evaluated, LC – least concern, NT – near threatened, VU – vulnerable, EN – endangered

		11.IV.2014	25.IV.2014	30.IV.2014	12.V.2014	3.VII.2014	29.VII.2014	7.VIII.2014 (noční kontrola)	4.IX.2014 (náhodné pozorování)	9.X.2014	16.III.2015	8.V.2015 (náhodné pozorování)	kategorie výskytu	vyhláška č. 395/1992 Sb.	Červený seznam ČR
obojživelníci															
čolek horský	<i>Ichthyosaura alpestris</i>								+				R	SO	NT
kuňka žlutobřichá	<i>Bombina variegata</i>		+			+	+						mR	SO	VU
ropucha obecná	<i>Bufo bufo</i>			+		+							mR	O	LC
skokan hnědý	<i>Rana temporaria</i>	+	+			+		+		+			R		LC

Tab. 1. Pokračování
Tab. 1. Continuation

		11.IV.2014	25.IV.2014	30.IV.2014	12.V.2014	3.VII.2014	29.VII.2014	7.VIII.2014 (noční kontrola)	4.IX.2014 (náhodné pozorování)	9.X.2014	16.III.2015	8.V.2015 (náhodné pozorování)	kategorie výskytu	vyhláška č. 395/1992 Sb.	Červený seznam ČR
plazi															
ještěrka obecná	<i>Lacerta agilis</i>		+						+				R	SO	NT
ještěrka živorodá	<i>Zootoca vivipara</i>		+	+			+						R	SO	NT
slepýš křehký	<i>Anguis fragilis</i>		+										mR	SO	LC
užovka obojková	<i>Natrix natrix</i>							+		+			R	O	LC
zmije obecná	<i>Vipera berus</i>		+										mR	KO	VU
ptáci															
kachna divoká	<i>Anas platyrhynchos</i>		+	+									B3		
volavka popelavá	<i>Ardea cinerea</i>		+		+								A1		NT
čáp černý	<i>Ciconia nigra</i>		+	+	+								A1	SO	VU
káně lesní	<i>Buteo buteo</i>		+	+	+	+				+	+		B4		
holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>			+	+	+							A1		
hrdlička zahradní	<i>Streptopelia decaocto</i>					+							A1		
kukačka obecná	<i>Cuculus canorus</i>											+	A2		
datel černý	<i>Dryocopus martius</i>			+									A1		
strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>		+										A1		
ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>					+							A1	O	NT
sojka obecná	<i>Garrulus glandarius</i>		+	+	+	+				+			B4		
krkavec velký	<i>Corvus corax</i>			+						+			P	O	VU
králíček obecný	<i>Regulus regulus</i>			+	+	+							B4		
králíček ohnivý	<i>Regulus ignicapilla</i>			+	+	+							B4		
sýkora modřinka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	+		+		+				+			C13		
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>			+	+	+				+			B4		
sýkora parukářka	<i>Lophophanes cristatus</i>					+							A1		LC
sýkora uhelníček	<i>Periparus ater</i>			+	+	+	+			+			B4		
sýkora babka	<i>Poecile palustris</i>			+									A2		
jiříčka obecná	<i>Delichon urbicum</i>				+	+	+						B3		NT
mlynařík dlouhoocasý	<i>Aegithalos caudatus</i>				+	+					+		A1		
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	+		+	+	+							B4		
budníček větší	<i>Phylloscopus trochilus</i>			+									A2		
budníček lesní	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>				+								A2		
pěnice černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>			+	+	+	+						B4		
sedmhlásek hajní	<i>Hippolais icterina</i>			+									A2		
brhlík lesní	<i>Sitta europaea</i>	+		+	+	+				+			A2		
šoupálek krátkoprstý	<i>Certhia brachydactyla</i>	+	+										A2		
střízlík obecný	<i>Troglodytes troglodytes</i>			+	+	+							B4		
skorec vodní	<i>Cinclus cinclus</i>	+		+						+			C11		LC

Tab. 1. Pokračování
Tab. 1. Continuation

		11.IV.2014	25.IV.2014	30.IV.2014	12.V.2014	3.VII. 014	29.VII.2014	7.VIII.2014 (noční kontrola)	4.IX.2014 (náhodné pozorování)	9.X.2014	16.III.2015	8.V.2015 (náhodné pozorování)	kategorie výskytu	vyhláška č. 395/1992 Sb.	Červený seznam ČR
kos horský	<i>Turdus torquatus</i>		+	+									A1	SO	EN
kos černý	<i>Turdus merula</i>		+	+	+	+					+		B4		
drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>			+	+	+							A2		
drozd kvičala	<i>Turdus pilaris</i>		+	+	+	+							A2		
drozd brávník	<i>Turdus viscivorus</i>				+						+		A1		
lejsek šedý	<i>Muscicapa striata</i>					+							B3	O	LC
červenka obecná	<i>Erithacus rubecula</i>				+	+							A1		
rehek domácí	<i>Phoenicurus ochruros</i>		+	+	+	+	+						B4		
konipas bílý	<i>Motacilla alba</i>		+	+	+	+							A1		
konipas horský	<i>Motacilla cinerea</i>		+	+	+	+	+			+			C13		
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	+	+	+	+	+				+	+		B4		
hýl rudý	<i>Erythrura erythrura</i>					+							A1	O	VU
hýl obecný	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>				+	+							B3		
stehlík obecný	<i>Carduelis carduelis</i>		+		+		+						A1		
zvonohlík zahradní	<i>Serinus serinus</i>				+	+							B4		
čížek lesní	<i>Spinus spinus</i>				+	+				+			B3		
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>				+	+							A2		
savci															
rejsek černý	<i>Neomys anomalus</i>					+							mR		
veverka obecná	<i>Sciurus vulgaris</i>										+		mR	O	NE
zajíc polní	<i>Lepus europaeus</i>	+											mR		NT
kuna	<i>Martes sp.</i>	+											mR		
jezevec lesní	<i>Meles meles</i>										+		mR		
vydra říční	<i>Lutra lutra</i>		+								+		mR	SO	VU
liška obecná	<i>Vulpes vulpes</i>										+		mR		
prase divoké	<i>Sus scrofa</i>	+	+										mR		
jelen lesní	<i>Cervus elaphus</i>	+		+	+	+					+		R		
srnec obecný	<i>Capreolus capreolus</i>	+									+		mR		

ZÁVĚR

Tento průzkum byl úvodním v rámci mapování fauny a flóry údolí řeky Ostravice, jehož cílem je přiblížit diverzitu vybraných taxonomických skupin v tomto zájmovém území. Diverzita sledovaných skupin vertebratofauny je v údolí Bílé Ostravice vzhledem k zastoupení různých typů biotopů poměrně bohatá. Celkem bylo zaznamenáno 66 druhů obratlovců, z toho 16 druhů podléhajících zákonné ochraně (jsou zde zastoupeny kategorie O, SO i KO) a 22 druhů ohrožených dle Červeného seznamu České republiky. U plazů byly

zaznamenány všechny očekávané druhy uvedené pro daný faunistický čtverec v dostupné literatuře. U skupin obojživelníci a ptáci byla zaznamenána jejich větší část, což je v souladu s charakterem a rozlohou zkoumaného území, které tvořil cca 400 m široký pás podél toku Bílé Ostravice. S plochou cca 4 km² je toto území podstatně menší, než je plocha celého faunistického čtverce (134,4 km²) a lze zde tudíž předpokládat nižší počet druhů. Náhodná pozorování přítomnosti savců ve sledovaném území zahrnovala jak druhy běžné, tak i ohrožené.

Poděkování. Za pomoc s problematickou determinací tří pozorovaných jedinců patří náš dík Mgr. Lumíru Gvoždíkovi, Ph.D., RNDr. Josefu Chytilovi, Ph.D. a Mgr. Adamovi Konečnému, Ph.D.

LITERATURA

- ANDĚRA M., GAISLER J. 2012: Savci České republiky. Popis, rozšíření, ekologie, ochrana. Vydání 1. Academia, Praha, 285 pp.
- ANDĚRA M. & HORÁČEK I. 2005: Poznáváme naše savce. 2. přepracované vydání. Sobotáles, Praha, 328 pp.
- BAROŠOVÁ Š., BOGAR K. & LANGER J. 1983: Beskydy – vlastivědný průvodce údolím Ostravice. Okresní vlastivědné muzeum ve Frýdku-Místku, 59 pp.
- BUČEK A., ŠTYKAR J., VOJTEK M., LOJKÁSEK B. & ĎURIŠ Z. 2005: Flora a fauna v tocích povodí Odry [online]. Bílá Ostravice. Projekt Povodí Odry. Dostupné z WWW: <http://www.pod.cz/projekty/flora_a_fauna/VHPVDFM/DatrekyVDFM/bila_o.html> [cit. 23.VII.2015].
- BIRDS.CZ 2015: Birds.cz – pozorování ptáků (faunistická databáze České společnosti ornitologické) [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.birds.cz/avif/>> [cit. 23.VII.2015].
- ČESKO 1992: Vyhláška 395/1992 Sb. ministerstva životního prostředí České republiky ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/7698185c778da46fc125654b0044ddbc?OpenDocument>> [cit. 23.VII.2015].
- FROST D. R. 2015: Amphibian Species of the World: an Online Reference. Version 6.0 (Date of access) [online]. American Museum of Natural History, New York, USA. Dostupné z WWW: <<http://research.amnh.org/herpetology/amphibia/index.html>> [cit. 23.VII.2015].
- GILL F. & DONSKER D. (eds) 2015: IOC World Bird List (v 5.4). doi : 10.14344/IOC.ML.5.4. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.worldbirdnames.org/>> [cit. 20.VII.2015].
- JEŘÁBKOVÁ L. 2011a: Obojživelníci a plazi, metodika mapování [online]. Dostupné z WWW: <http://www.nature.cz/publik_syst2/files/mapovani_herp_def.pdf> [cit. 23.VII.2015].
- JEŘÁBKOVÁ L. 2011b: Pracovní check list AOPK ČR [online]. Portál informačního systému ochrany přírody ISOP. Dostupné z WWW: <http://portal.nature.cz/redlist/v_nd_taxon_category.php?akce=seznam&opener=&vztazne_id=0> [cit. 24.VII.2015].
- KALNÍKOVÁ V. 2012: Rozšíření invazních neofytů a sukcese na šterkových náplavech na tocích Moravskoslezských Beskyd a jejich podhůří. [Diplomová práce]. Masarykova univerzita, Brno, 145 pp.
- LOJKÁSEK B. 2010: Aktualizace ichtyologických dat včetně průzkumu dalších živočichů vázaných na vodní prostředí na území Moravskoslezského kraje. Závěrečná zpráva o realizaci dílčího průzkumu. Název projektu: Vytvoření komplexního monitorovacího systému přírodního prostředí Moravskoslezského kraje. Č. projektu: CZ 0138.
- LOJKÁSEK B., KLIMENTOVÁ M., LUSK S. & MYŠKOVÁ I. 2011: Vranka pruhoploutvá (*Cottus poecilopus*) v ichtyocenózách horských toků Beskyd na příkladu povodí Ostravice. Acta Musei Beskidensis, 3: 143–161.
- MANÍČEK J. 2014: Atlas vodních toků – Ostravice. Kapka, zpravodaj státního podniku Povodí Odry. Povodí Odry, s. p. Ostrava, 2014(2): 8–11.
- MORAVEC J. (ed.) 2015: Fauna ČR. Plazi – Reptilia. Vydání 1. Academia, Praha, 531 pp.
- NIČMANOVÁ M. 2006: Komplexní fyzikogeografická charakteristika povodí Černé Ostravice. Bakalářská práce. Univerzita Palackého, Olomouc, 49 pp.
- PLESNÍK J., HANZAL V. & BREJKOVÁ L. (eds) 2003: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. Příroda, Praha, 22, 184 pp.
- ŠTASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001–2003. Vydání 1. Aventinum, Praha, 463 pp.
- ŠTĚPÁNEK J. P. 2007: Bedřichův klaus [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.hrady.cz/?OID=5801>> [cit. 23.VII.2015].

- VERMOUZEK Z., BEJČEK V., ŠTĚPÁNÝ K. & VOŘÍŠEK P. 2014: Hnízdní atlas 2014–2017 [online]. Dostupné z WWW: <<http://bigfiles.birdlife.cz/Atlas.pdf>> [cit. 23.VII.2015].
- VLČEK V. (ed.) 1984: Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže. Vydání 1. Academia, Praha, 316 pp.
- VOJTĚCHOVSKÁ E. 2009: Inventarizace ptáků. In: KOLEKTIV: Metodika inventarizačních průzkumů maloplošných zvláště chráněných území. [ms.] Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, pp. 201–202.
- ZIČKA O.: BioLib – Biological Library [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.biolib.cz/>> [cit. 24.VII.2015].
- ZWACH I. 2009: Obojživelníci a plazi České republiky. Vydání 1. Grada, Praha, 496 pp.

Obr. 1: Mapa povodí Bílé Ostravice (zdroj: www.mapy.cz).

Fig. 1: Map of the Bílá Ostravice River basin (map data: www.mapy.cz).

